

Mattias Edvardsson

Látszólag normális

Fordította
Bánda Eszter

Mattias Edvardsson

Látszólag normális

Ki vagy valójában, Stella?

Eredeti cím:
EN HELT VANLIG FAMILJ

Copyright © Mattias Edvardsson 2018
All rights reserved.

Látszólag normális © Partvonal Könyvkiadó, 2019
Magyar fordítás © Bándi Eszter, 2018

Minden jog fenntartva! Jelen kiadvány sem részben,
sem egészben nem másolható, nem sokszorosítható,
sem elektronikus, sem mechanikai eljárással.
Bárminemű felhasználása csak a kiadó írásos engedélyével történhet.

Partvonal Könyvkiadó, Budapest, 2019
www.partvonal.hu

Előszó

Ahogy itt kuksolok, meghúzva magamat ebben a sarokban, a perifériás látásom révén minden mozdulatot észlelek. A legkisebb neszre is összerezzenek. A másodpercek lelassultak, jóformán megállt az idő. Lehet, hogy öt perce ülök itt. Lehet, hogy egy órája.

A lundi járásbíróóság épülete a város központjában áll, a rendőrséggel rézsút szemben, egy kőhajításnyira a vasútállomástól. Az itteni lakosok rendszeresen elhaladnak előtte, de legtöbbször az egész életét úgy éli le, hogy nem kell belépnie a kapuján. Nem is olyan régen ez még rám is vonatkozott.

Most itt ülök egy kanapén a kettes tárgyaló előtt, velem szemközt egy monitoron a felirat arról tájékoztat, miszerint a teremben vádemelést megelőző eljárás folyik gyilkossági ügyben.

A feleségem odabent van, az ajtó túloldalán. Olyan közel, és mégis annyira távol. Mielőtt bejöttünk volna a bíróságra, megálltunk a biztonsági ellenőrzés előtt, és átöleltük egymást. A feleségem olyan erősen szorította a kezem, hogy az beleremegett, és azt mondta, most már nem rajtunk áll a dolog, most már más hozza meg a döntést. Mindketten tudjuk, hogy azért ez így nem teljesen igaz.

Amikor megreccsen a hangosbemondó, émelyegni kezdek. A nevemet hallom. Én következem. Megingok, amikor felállok a kanapéról, egy biztonsági őr kitarja előttem az ajtót. Biccent felém, arcáról semmiféle gondolatot vagy érzelmet nem lehet leolvasni. Az ilyesminek itt nincs helye.

A kettes tárgyaló nagyobb, mint vártam. A feleségem a hallgatóság soraiban foglal helyet. Fáradtnak és megviseltnek látszik. Az arcán könnyek nyoma.

A következő pillanatban meglátom a lányomat.

Sápadt, soványabb, mint amilyenre emlékeztem, a haja gu-bancos csomókban lóg, kifejezéstelen tekintettel néz rám. Minden erőmet arra összpontosítom, hogy ne szaladjak oda hozzá, ne öleljem át, azt suttogva a fülébe, hogy apa itt van, és nem engedem el, míg el nem múlik ez az egész.

A vizsgálóbíró üdvözl, azonnal jó benyomást kelt bennem. Szigorúnak tűnik, ugyanakkor felfedezhető benne valamiféle empátia is. Egyszerre együttérző és tiszteletet parancsoló. Nem hiszem, hogy az esküdtek szembehelyezkednének a döntésével. Ráadásul tudom, hogy ő is apa.

Mivel közeli rokonságban állok a vádlottal, nem tehetek esküt. Tudom, hogy a tanúvallomásomat annak fényében bírálják majd el, hogy a lányom az ügy vádlottja. De azt is tudom, hogy a személyemnek, valamint a foglalkozásomnak hála, hitelesnek tartják majd a vallomásomat.

A bíró átadja a szót a védőügyvédnek. Mély levegőt veszek. Amit mondani fogok, több életre is kihatással lesz az elkövetkező években. Amit mondani fogok, perdöntő lesz.

Még mindig nem döntöttem el, mit fogok mondani.

AZ APA

*A vétkes ajak veszedelmes csapda, de az igaz kikerül a bajból.
Amit mond az ember,
annak a gyümölcséből lakik jól, és amit tesz az ember,
azt fizetik neki vissza.*

Példabeszédek könyve 12:13-14

1

Egy látszólag normális család voltunk. Érdekes, jól fizető munkát végeztünk, baráti körünk kiterjedt, szabadidőnk eltöltésében egyaránt helyet kapott a sport és a kultúra. Péntekenként a tehetségkutató tévéműsorok előtt ülve ettük a házhoz rendelt vacsorát, és még a közönségszavazás előtt elbóbiskoltunk. Szombatonként a városban ebédeltünk, vagy egy bevásárlóközpontban. Kézilabda-mérkőzésekre jártunk, néha moziba, olykor megosztottunk a barátainkkal egy üveg bort. Esténként összebújva aludtunk el. A vasárnapokat az erdőben vagy egy múzeumban töltöttük, hosszan csevegtünk a szüleinkkel telefonon, vagy egy-egy regénnyel a kezünkben olvasgattunk a kanapén. Vasárnap este gyakran előfordult, hogy papírok, mappák és számítógépek hevertek körülöttünk az ágyban – készültünk a következő munkahétre. Hétfő esténként a feleségem jogászni járt, én csütörtökönként teremhozni. A házra felvett kölcsönünket kötelességtudón törlesztettük, szelektíven gyűjtöttük a szemetet, betartottuk a sebességkorlátozást, használtuk az indexet, és a könyvtári könyveinket mindig idejében visszavittük.

Idén későn mentünk szabadságra, július elejétől augusztus közepéig. Több, Olaszországban eltöltött nyár után úgy határoztunk, hogy a külföldi utakat meghagyjuk télre, a nyarakat pedig otthoni lazítással töltjük, és időnként kisebb tengerparti kirándulások keretében meglátogatjuk a rokonainkat és barátainkat. Ebben az évben egy nyaralót is kibéreltünk Orustban.

Stella a H&M-ben dolgozott, jóformán egész nyáron. Pénzt gyűjtött, hogy télen Ázsiába utazhasson. Még mindig bízom benne, hogy elutazhat.

Ulrika és én mondhatni újra felfedeztük egymást az idén nyá-

ron. Közhelynek hangzik, kicsit talán nevetségesnek is; ki hitte volna, hogy húszévi házasság után valaki újra beleszerethet a feleségébe? Mintha a gyerekek eltöltött évek zárójelbe kerültek volna szerelmünk történetében. Mintha csak erre vártunk volna. Legálábbis valami ilyesmit érez az ember.

Egy gyerek felér egy teljes munkaidős állással. Amikor csecsemők, alig várjuk, hogy önállók legyenek, azért aggódunk, nehogy valamit félrenyeljenek, vagy orra essenek. Amikor óvodások, azért aggódunk, mert nincsenek állandóan a szemünk előtt, és mi lesz, ha leesnek a hintáról, vagy ha a védőnő szerint nem fejlődnek megfelelően. Amikor elkezdik az iskolát, azért aggódunk, hogy lemaradnak a tananyaggal, vagy hogy barátok nélkül maradnak, jön a házi feladat és a lovaglás, a kézilabda és a pizsamapartik. Amikor felső tagozatosak lesznek, és még több barát veszi őket körül, jönnek a bulik és a konfliktusok, a fogadóórák és az ide-oda furikázások. Aggódunk az alkohol és a drogok miatt, hogy rossz társaságba keverednek, mígnem a tinédzserkor százkilencven kilométer per óra sebességgel elszáll, akár egy szappanopera. A gyerek hirtelen felnő, és az ember abba a hitbe ringatja magát, hogy mostantól egyszer és mindenkorra felhagyhat az aggódással.

Ezen a nyáron több hosszú pillanatot is megéltünk úgy, hogy nem aggódtunk Stella miatt. A családi életünket még sosem éreztük ennyire harmonikusnak. Aztán minden megváltozott.

A nyár végén, egy pénteki napon Stella betöltötte a tizenkilencet, én pedig asztalt foglaltam a kedvenc éttermünkbe. Olaszország és az olasz konyha mindig is közel állt a szívünkhöz, a város nyugati részében pedig van egy kisvendéglő, amely isteni tésztát és pizzát készít. Már előre örültem a nyugodt és meghitt családi estének.

– *Una tavola per tre* – szólítom meg az őzikeszemű, orrpiercinges pincérnőt. – Adam Sandell. Este nyolcra foglaltam asztalt.

A lány idegesen körülnéz.

– Egy pillanat – mondja, majd eltűnik a zsúfolt helyiségben.

Ulrika és Stella felém fordult, míg a pincérnő a kollégáival vitatkozott gesztikulálva és grimaszolva.

Kiderült, hogy aki a foglalásomat intézte, véletlenül csütörtökre vezette be a naptárba.

– Tegnapra vártuk magukat – magyarázta a pincérnő, tollal a nyakát vakargatva. – De semmi baj, megoldjuk. Öt percet kérünk.

Egy másik társaságot felállítottak, míg a személyzet bevonzott egy pótasztalt az étterembe. Ulrika, Stella és jómagam próbáltunk úgy tenni a teli helyiségben, mintha nem látnánk a többi vendég bosszús pillantásait. A legszívesebben elmagyaráztam volna, hogy nem a mi hibánk, hanem a személyzeté.

Amikor végre elkészült az asztalunk, gyorsan elrejtőztem az étlap mögé.

– Elnézést, elnézést – mondta egy ősz szakállú férfi, feltehetőleg a tulajdonos. – Természetesen kompenzáljuk önöket. A deszszertre a vendégeim.

– Nem tesz semmit – biztosítottam. – Elvégre emberek vagyunk.

A pincér felvette az italrendelésünket.

– Egy pohár vörösbor? – szólalt meg Stella.

Kérdőn nézett rám, én pedig Ulrikára pillantottam.

– Különleges nap a mai – bólintott a feleségem.

Intettem a pincérnek.

– Egy pohár vörösbort a születésnaposnak!

Vacsora után Ulrika átnyújtott egy mintás borítékot Stellának.

– Egy térkép?

Jót derültem a furfangos ötletünkön.

Köveztük Stellát ki az étteremből, majd befordultunk a sarkon. A délután folyamán oda állítottam az ajándékát.

– De apa, én mondtam... Ez nagyon drága!

Kezével az arcához kapott, és eltátotta a száját.

Egy rózsaszín Vespa Piaggio. Néhány hete nézegettünk egy ilyet a neten, és hát igen, drága volt, de végül rábeszéltem Ulrikát, hogy vegyük meg.

Stella a fejét csóválta, és sóhajtozott.

– Miért nem hallgatsz rám, apa?

Feemeltem a kezem, és mosolyogtam.

– Egy köszönöm is megteszi.

Tudtam, hogy Stella leginkább a pénznek örült volna, de az olyan unalmas ajándék. A Vespával gyorsan és könnyedén eljuthat a városba, a munkahelyére vagy a barátaihoz. Olaszországban minden tinédzsernek Vespája van.

Stella mindkettőnket megölelgetett, és többször is megköszönte, mielőtt visszamentünk volna az étterembe, valamiért mégis csalódottnak éreztem magam.

A pincérnő felszolgált a kárpótlásul beígért tiramisut. Mindhárman kijelentettük, hogy egy morzsát sem bírnánk már lenyelni, annyira jóllaktunk. Aztán mégis eltüntettük az egészet, biztos, ami biztos.

Limoncellót rendeltem a kávé mellé.

– Lassan mennem kell – kezdett fészkelődni Stella.

– Máris?

Az órára néztem. Fél tíz.

Stella összeszorította a száját, nem találta a helyét a széken.

– Egy kicsit még maradhatok – mondta végül. – Tíz percet.

– Születésnapod van – jegyeztem meg. – Délelőtt tíz előtt csak nem nyit az üzlet, ugye?

Stella felsóhajtott.

– Nem dolgozom holnap.

Nem dolgozik? Minden szombaton dolgozni szokott. Így harcolta ki magának a helyet a H&M-ben. A szombati munkákból nyári munka lesz, aztán még több munkaóra.

– Egész délután fáj a fejem – válaszolta kitérően. – Migrén.

– Tehát beteget jelentettél?

Stella bólintott. Nincs ezzel semmi probléma, fejtette ki. Egy másik lány nagyon szívesen helyettesítette.

– Nem így neveltünk – mondtam, amikor Stella felállt, és leemelte a dzsekijét a székről.

– Adam – kérlelt Ulrika.

– És hova ez a nagy sietség?

Stella megvonta a vállát.

– Aminával van programom.

Bólintottam, és próbáltam lenyelni a neheztelésemet. A tizenkilenc évesek már csak ilyenek.

Stella melegen átölelte Ulrikát. Én éppen felkászálódóban voltam, amikor hozzám lépett, és nyújtotta a karját, így az ölelésünk merevre és féloldalasra sikerült.

– És a Vespa? – kérdeztem.

Stella Ulrikára nézett.

– Hazavisszük – ígérte meg a feleségem.

Amikor Stella eltűnt, Ulrika lassan megtörölgette a száját egy szalvétával, és rám mosolygott.

– Tizenkilenc év. Milyen gyorsan eltelt.

Ulrikával mind a ketten nagyon fáradtan értünk aznap haza. A kanapé két sarkában ültünk, ki-ki a maga megszokott helyén, olvastunk, miközben rekedtes hangján Leonard Cohen énekelt a háttérben.

– Én továbbra is azt mondom, kissé jobban is megbecsülhetné, amije van – jegyeztem meg. – Különösen az autós incidens óta.

Az autós incidens – a családban már csak így emlegettük.

Ulrika közönyösen hümmögött, fel sem nézett a könyvből. Odakint feltámadt a szél, s megrecsegett a falakat. A nyár sóhajtott fel, mély levegőt véve; gyakorlatilag véget ért az augusztus, de én nem bántam. Mindig is szerettem az őszt, az újrakezdés érzését, mint egy friss szerelem kezdetét.

Mire letettem a regényemet, Ulrika már elaludt. Óvatosan felemeltem a fejét, és becsúsztottam alá egy párnát. Nyugtalanul megmoccant álmában, és egy pillanatra elgondolkodtam azon, hogy felkeltem-e, de inkább újra elővettem a könyvem. Nem sok időbe telt, hogy a betűk összefolyjanak, a gondolataim pedig elkalandozzanak. Nehéz szívvel aludtam el. Nyomasztott a Stella és köztem támadt szakadék, aközött, akik valaha voltunk és akivé lettünk, a gondolataimban élő képek és a valóság között.

Amikor felébredtem, Stellát láttam a szoba közepén. Egyik lábáról a másikra állt, az ablakon beáradó holdfény a fejére és a vállára vetült.

Ulrika is felébredt, és a szemét dörzsölte. A szobát hamarosan szipogás és sóhajtozás hangja töltötte be.

Felültem.

– Mi történt?

Stella a fejét rázta, hatalmas könnycseppek peregtek le az arcán. Ulrika átölelte, és amire a szemem úgy-ahogy hozzászokott a sötétséghez, észrevettem, hogy a lányom reszket.

– Semmi.

Aztán kiment a szobából az anyjával, én pedig egyedül maradtam az üresség kellemetlen érzésével.

2

Egy látszólag normális család voltunk, aztán minden megváltozott.

Hosszú időbe telik felépíteni egy életet, de lerombolni elég egy pillanat is. Több év, évtized, mi több, egy egész élet kell hozzá, hogy az ember azzá váljon, aki. Az út majdnem mindig girbegurbába, nyilván szándékosan: az életet a *trial and error** elvére építették. Próbátételeink alakítanak minket saját magunkká.

Nehezemre esik megérteni, miért kellett ennek megtörténnie a családdunkkal. Tudom, hogy nincs mindenre magyarázat, van, ami valami felsőbb elgondolás következménye, ennek ellenére nem látom értelmét az elmúlt hetek történéseinek. Nem tudom megmagyarázni, se magamnak, se másnak.

Lehet, hogy mindenki más is így van ezzel, de úgy érzem, hogy lelkészként gyakrabban kell elszámolnom a világnézetemmel, mint másoknak. Az emberek könnyű szívvel megkérdőjelezzik az életszemléletemet. Megkérdézik, tényleg hiszek-e Ádámban, Évában, a szeplőtelen fogantatásban, elhiszem-e, hogy Jézus a vízen járt, és hogy feltámasztotta a halottakat.

Keresztény életem hajnalán gyakran védekező álláspontra helyezkedtem, és a kérdező értékrendjéről próbáltam vitatkozni. Volt, hogy azt állítottam, a tudomány is csak egy vallás a sok közül. Volt, hogy felébredt bennem a kétely, és meginogtam a hitemben. Mostanában már biztos vagyok abban, hogy hiszek. Elfogadtam Isten áldását, és engedem, hogy az Úr felém fordítsa orcáját. Isten szeretet, Isten vágy és remény. Isten a menedékem és vigaszom.

* Próbálkozás és hibázás

Azt szoktam mondani, hogy én hiszek, nem pedig tudok. Aki azt gondolja, hogy *tud*, az legyen mindig nagyon óvatos. Az én életfelfogásom szerint ugyanis folyamatosan tanulunk.

A többséggel egyetemben én is jó embernek tartom magam. Önteltnek hangzik, mi több, elbizakodottnak és gőgösnek. De nem úgy értem. Ember vagyok, rengeteg hiányossággal, ember, aki számtalan hibát követett el. Ezzel tisztában vagyok, és önként be is vallom. Úgy értem, mindig is a jó szándék vezérelt, a szeretet és a gondoskodás. Mindig helyesen akartam cselekedni.

A Stella tizenkilencedik születésnapját követő hét nem tért el túlzottan a szokásos hetektől. Szombaton Ulrika és én biciklire ültünk, hogy meglátogassuk a barátainkat Gunnesbóban. Megkockáztattam egy óvatos kérdést az éjszaka történeteiről, de Ulrika megnyugtatóan, hogy nincs semmi baj Stellával, egyszerű fiúügyről van szó, az ilyesmi megszokott dolog a tizenkilenc évesek életében. Aggodalomra semmi ok.

Vasárnap felhívtam a szüleimet. Amikor Stellára terelődött a szó, elmeséltem, hogy mostanában ritkán van itthon, mire az édesanyám emlékeztetett, milyen is voltam tinédzser koromban. Az ilyesmiről olyan könnyen megfeledkezünk.

Hétfő délelőtt volt egy temetésem, délután pedig egy keresztemelőm. Furcsa az én munkám, ahol az ajtóban találkozik az élet és a halál. Este Ulrika jógázni ment, Stella pedig bezárkózott a szobájába.

Szerdán egy idős párt eskettem, akik a gyülekezetben találtak egymásra, korábbi élettársukat gyászolva. A pillanat a szívemig hatolt.

Csütörtökön kibicsaklott a bokám teremhokizás közben. A régi kézilabdás haverom, Anders, aki ma tűzoltó és négy fiú apja, közelharcban véletlenül rám taposott. Ennek ellenére végigcsináltam az edzést.

Amikor péntek reggel a munkahelyem felé bicikliztem, fáradtnak éreztem magam. Ebéd után eltemettem egy férfit, aki csak negyvenkét évet élt. Rák, hát persze. Soha nem fogom megszokni,

hogy nálam fiatalabb emberek meghalhatnak. A lánya írt egy búcsúverset, de annyira sírt, hogy nem tudta felolvasni. Lehetetlen volt elhessegetni a gondolataimat Stelláról.

Péntek este szokatlanul bágyadtnak éreztem magam a hosszú hét után. Az ablakban állva néztem, ahogy az augusztus vége elsüllyed a horizonton. Kopogtatott az ősz. Az utolsó grillezések füstje kanyarogva szállt a háztetők fölött, a kerti bútorokról eltűntek a párnák.

Végre levettem a papi gallért, és végighúztam a kezemet izzadt nyakamon. Amikor az ablakpárkány felé hajoltam, véletlenül lelöktem a családunkat ábrázoló fényképet a földre.

Az üveg keresztben megrepedt, ennek ellenére visszattem a helyére. A fotó legalább tízéves, a bőröm fiatalnak tűnik, tekintetem játékos. Emlékszem, hogy mindnyájan nevtünk, mielőtt a fényképész kattintott volna. Ulrika teli szájjal mosolyog, eltűntünk Stella rózsás arccal, fonott copfokkal, Miki egeres pólóban. Egy darabig még állodogáltam ott, néztem a fényképet, és előntöttek az emlékek.

Zuhanyozás után feltettem főni egy lábasban a raguhoz a vesepecsenyét chorizo kolbásszal. Ulrika új fülbevalót vásárolt, apró ezüsttollasat, a vacsorához megittunk egy üveg dél-afrikai bort, aztán ropival és egy parti *Trivial Pursuit**-tel zártuk az estét a kánapén.

– Nem tudod, merre jár Stella? – kérdeztem, miközben a hálószobában vetkőztem. Ulrika már eltűnt a takaró alatt.

– Aminával volt találkozója. Nem tudta megmondani, hazajön-e.

Ez utóbbit úgy mondta, mintha nem kellene nagy jelentőséget tulajdonítani a dolognak, bár Ulrika pontosan tudja, mit gondolok arról, hogy a lányunk *esetleg* hazajön éjszakára.

Az órára néztem: negyed tizenkettő.

– Jön, amikor jön – zárta le Ulrika.

* műveltségi társasjáték

Rábámultam. Néha az az érzésem, csak azért mond bizonyos dolgokat, hogy provokáljon.

– Küldök egy sms-t – jelentettem ki.

Az üzenetben megkérdeztem a lányomat, itthon alszik-e. Természetesen nem kaptam választ.

Mélyet sóhajtva feküdtem le. Ulrika azonnal mellém gurult, egyik kezét a csípőmre tette. Megcsókolta a nyakam, én pedig a mennyezetet néztem.

Tudom, hogy nem kellene aggódnom. Fiatalkoromban sosem voltam az az idegbajos típus. A gyerekekkel együtt érkezett az aggodalom, és ahogy az évek múlnak, ez egyre csak fokozódik.

Egy tizenkilenc éves lány esetében az embernek két választása van: vagy belebolondul az állandó idegeskedésbe, vagy kisöpri az agyából a rengetegféle kockázatot, amelyeknek, úgy tűnik, oly szívesen teszi ki magát. Az egész pusztán önvédelem kérdése.

Ulrika hamarosan elaludt a karomban. Meleg lehelete puha hullámokban érte az arcomat. Néha megrezzent, gyors, rángásszerű mozdulatok, mintha csak áramütés érte volna, de aztán visszavért az álmai közé.

Próbáltam elaludni, de a fejemben egymást kergették a gondolatok. A fáradtság átváltott mániákus agyi munkába. Végiggondoltam, milyen álmaim voltak az évek során, melyik változott meg, melyik az, amiben még mindig reménykedem. Aztán Stella álmaira gondoltam, és fájdalommal állapítottam meg, hogy nem tudom, mit vár a lányom az élettől. Állítja, hogy ő maga se tudja. Semmi terv, semmi struktúra. Annyira más, mint én. Amikor elvégeztem a gimnáziumot, pontosan tudtam, milyen életet akarok.

Tudom, hogy nem befolyásolhatom Stellát. Tizenkilenc éves, a saját döntései szerint él. Ulrika egyszer azt mondta, szeretni annyit jelent, hogy elengedjük a szeretett személyt, és hagyjuk, hadd szárnyaljon. De nekem még mindig az volt az érzésem, hogy Stella csak ül, verdes a szárnyaival, és nem tud felemelkedni. Pedig én annyira máshogy képzeltem a dolgot.

Bármennyire fáradt voltam is, nem tudtam elaludni. Oldalra fordultam, és ellenőriztem a telefonom. Stella üzent.

Útban hazafelé.

Öt perccel kettő előtt fordult a kulcs a zárban. Ulrika ekkor már a saját oldalán, nekem hátat fordítva aludt. Stella körbejárt a földszinten, vizet engedett a fürdőszobában, besietett a mosókonyhába, újabb vízcsobogás. Egy örökkévalóság.

Végül elindult felfelé a recsegő lépcsőn. Ulrika megrezzent. Odahajoltam és ránéztem, de úgy tűnt, alszik.

Kettős érzés kerített hatalmába. Egyrészt bosszantott, hogy Stella hagyott gyötrődni, másrészt megkönnyebbültem, hogy végre hazajött.

Kimásztam az ágyból, és kinyitottam a hálószoba ajtaját, épp abban a pillanatban, amikor Stella fehérneműben, vizes hajjal haladt el előtte. Gerince szinte világított a félhomályban, amikor benyitott a szobájába.

– Stella? – szólítottam meg.

Válasz nélkül besietett a szobába, és magára zárta az ajtót.

– Jó éjt! – hallottam odabentről.

– Aludj jól! – suttogtam.

Hazajött az én kicsi lányom.